

„In hoge mate ben ik mij ervan bewust, dat de meningen, welke wij ons zelf vormden, voor 9/10 berusten op wat ons door derden werd medegedeeld, en niet op eigen ondervinding. Dit en het feit, dat wij slechts 6 weken in Indië verbleefden en daarbij het Indische leven gadesloegen, doch nauwelijks zelf meemaakten, stemt mij tot grote bescheidenheid en huiverigheid bij het trachten onze indrukken weer te geven”.

Ten overvloede heb ik opzettelijk in vele zinsneden nog eens zeer duidelijk doen uitkomen, dat de erin vermelde zienswijze uitsluitend berust op wat men ons mededeelde of rapporteerde en niet op eigen ervaring (zie bl. 3437-3440).

Het is mij dan ook onbegrijpelijk, dat men dan nóg meent, dat ik zélf heb willen oordelen en dat men nóg meent, dat ik na een verblijf van 6 weken in Indië mij tot werkelijk oordelen bevoegd zou achten.

ad 2e. De beoordeling van en de discussie over de al of niet juistheid der gewraakte uitspraken laat ik geheel over aan de artsen met langdurige ervaring in Indië. Het waren juist deze artsen, die in Indië deze uitspraken deden. Op dit punt heersen dus blijkbaar aanzienlijke en zeer leerzame meningsverschillen, doch als leek kan ik mij niet in deze discussie mengen.

Amsterdam, 15 December 1947

E. KITS VAN WAVEREN

### DE ARTSENPOSITIE IN INDONESIË

Naar aanleiding van het rapport, uitgebracht door den voorzitter der Medische Coördinatie Commissie over de „Artsenpositie in Indonesië”, gepubliceerd in het *Ned. Tijdschrift voor Geneeskunde* dd. 29 Nov. 1947, spreekt de vergadering der Ned. Vereeniging voor Tropische Geneeskunde van 7 Dec. 1947 als haar mening uit, dat het oordeel over de Indonesische artsen, daarin weergegeven (hoofdstuk V van het rapport), door een tot oordelen onbevoegde is uitgesproken: dat zij zich in genen dele kan verenigen met de negatieve, generaliserende, onware en onwaardige uitspraken, daarin vervat. Zij protesteert tegen de lichtvaardigheid, waarmee deze delicate aangelegenheid, rakende aan ingewikkelde problemen, is behandeld. Zij dringt er op aan, dat in den vervolge in aangelegenheden, de tropengeneeskunde en de voorziening van Indonesië met artsen betreffende, gebruik worde gemaakt van de hulp en voorlichting van de vele artsen in Nederland met langdurige ervaring in Indonesië.

Namens de vergadering der Nederlandsche Vereeniging voor Tropische Geneeskunde

*Het Bestuur:*

- A. A. HULSHOFF, *voorzitter.*
- P. B. VAN STEENIS, *onder-voorzitter.*
- A. BONEBAKKER, *1e secretaris.*
- A. VAN DER ZIJL, *penningmeester.*
- J. M. ELSHOUT, *2e secretaris.*

Rotterdam, 12 December 1947

Critiek op het verslag van den voorzitter der Medische Coördinatie-Commissie blijkt, behalve uit bovenstaande motie, uit enige Ingezonden stukken, door de Redactie ontvangen.

Naar aanleiding van de verklaring dat genoemd verslag niet namens de Commissie werd gepubliceerd (zie *N. T. v. G.* blz. 3506) gevolgd door het in dit nummer opgenomen bericht van den secretaris der commissie, dat dr. E. KITS VAN WAVEREN als voorzitter is afgetreden, geeft de redactie er de voorkeur aan, de gedachtenwisseling over dit onderwerp te sluiten.

REDACTIE

### ONTSTEKING NA SALPINGOGRAPHIE

In het *N. T. v. G.* van 13 Dec. komt een belangwekkende bijdrage van dr. B. S. TEN BERGE voor onder bovenstaande titel.

Als ik den schrijver goed heb begrepen gaat het niet tegen de methode van de salpingographie, maar tegen het gebezigde middel n.l. het lipiodol. Mag ik in dit verband er op wijzen, dat er nog een ander middel bestaat, waartegen alle

genoemde bezwaren wegvallen? Dit is het perabrodil. In een in 1942 verschenen monographie van dr. S. R. KJELLBERG: *Hysterosalpingo-pelvigraphie* wordt dit, in water oplosbare jodiumpraeparaat, op goede gronden aanbevolen en voorzover mij bekend sedertdien als routinemethode enige malen per dag op de röntgenafdeling van prof. AKERLUND in Stockholm toegepast. Bij doorgankelijkheid van de tuba krijgt men hierbij tevens bij een speciële techniek een inzicht in de grootte van het ovarium. Na 25 minuten is alles geresorbeerd, en na 40 minuten verkrijgt men een fraai urogram.

Van het in Amerika gebruikte radiopake heb ik geen ervaring.

Ik meende goed te doen op deze twee andere middelen te wijzen, om een waardevol hulpmiddel als de salpingographie niet geheel in ongenade te doen vallen.

Amsterdam, 15 December 1947

R. P. BRILMAN

### DE REACTIE VAN VAN BALEN-MANTOUX

Het *Nederl. Tijdschrift v. Geneeskunde* van enkele weken geleden bevatte de mededeling, dat dr. MANTOUX, die het eerst de intra-cutane tuberculine-reactie zou hebben toegepast, is overleden. Deze mededeling is in zoverre niet juist, dat de eer van deze eerste toepassing toekomt aan een Nederlander en wel aan wijlen den arts AUKE VAN BALEN te Arnhem. Wie zich de moeite wil geven op te slaan *N. T. v. G.* 1908, II, 90 kan zich daarvan ten volle overtuigen.

VAN BALEN trachtte door deze methode de algemene reacties door tuberculine-injecties opgewekt, te verminderen en de plaatselijke te versterken, zodat zij waardevoller werden voor de diagnose tuberculose. Tevens zag hij in de sterkte der opgewekte reacties voor de tuberculine-therapeut een aanwijzing omtrent verder handelen. Aanvankelijk maakte VAN BALEN het huidgebied, waarin hij de tuberculine spoot, bloedledig door injectie van adrenaline.

Ik heb op college steeds zoveel mogelijk gesproken van de reactie van VAN BALEN-MANTOUX en die benaming ook wel in geschriften gebezigd, maar burgerrecht heeft zij niet kunnen verkrijgen.

Waarom eren wij onzen landgenoot niet, wien ere toekomt?

Amsterdam, 15 December 1947

CORNELIA DE LANGE

## BERICHTEN



### BUITENLAND

**WERELDBERICHTEN. — INTERNATIONALE PRIJSVRAAG OVER GLAUCOOM.** Ter gelegenheid van het XVIIe Internationale Congres voor Oogheelkunde hebben de Amerikaanse bestuursleden van de Internationale Vereniging ter voorkoming van Blindheid een prijs van 1000 dollars beschikbaar gesteld. Het gekozen onderwerp betreft glaucoma simplex (glaucome simple non inflammatoire) en kan zich uitstrekken tot alle onderzoekingen, die rechtstreeks met het onderwerp verband houden. De beantwoording van de prijsvraag kan in het Engels of in het Frans geschieden; de mededelingen moeten of nog niet zijn openbaar gemaakt, of worden gepubliceerd tussen heden en 15 October 1949. Vóór laatstgenoemde datum worden de manuscripten ingewacht bij het secretariaat der Association Internationale de Prophylaxie de la Cécité, 66 Boulevard St. Michel, Paris (VIe).

— **INTERNATIONALE VERENIGING VAN HEILGYMNASTEN.** Het internationale comité voor kinesitherapie en podologie heeft besloten tot stichting van federaties voor masso-kinesitherapie en physiothechniek en voor podologie; van eerstgenoemde federatie werd de heer W. P. NUYTEN (Haarlem) tot voorzitter benoemd, van de Unie der beide federaties de heer W. GOERING (Haarlem) tot ondervoorzitter.

**BELGIË. — GEZONDHEIDSCENTRA.** In de zich ontwikkelende voorstad van Brussel Woluwe-St. Pierre bereidt men de bouw van een gezondheidscentrum voor, overeenkomstig de centra, die in andere wijken der hoofdstad reeds werkzaam